

Л. С. Хорішко

orcid.org/0000-0002-0618-976X

доктор політичних наук,

професор кафедри політології

Запорізького національного університету

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ УКРАЇНИ В КРАЇНАХ АФРИКИ У КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ

В умовах сучасної політичної дійсності публічна дипломатія розширює можливості держави у презентуванні та роз'ясненні зовнішній громадськості чи стейкхолдерам своїх цінностей та ідеалів з метою пошуку спільних інтересів і заохочення до поглиблення співробітництва (Хорішко, 2022). На думку К. Росса, публічна дипломатія сприяє: 1) формуванню образу та відповідного сприйняття держави серед зовнішньої громадськості; 2) ціннісному обґрунтуванню значущості постійної комунікації та взаємодії щодо досягнення спільних інтересів та реагування на виклики сучасності; 3) проведенню спеціальних подій для різних груп громадськості; 4) активізації освітньо-культурного співробітництва (Christopher, 2003). Основними інструментами публічної дипломатії є формування порядку денного та відповідних йому інформаційних повідомлень, організація спеціальних подій, політичний діалог і співробітництво (Leonard, 2002). Відтак публічна дипломатія – це один із ключових інструментів формування взаємовигідного співробітництва між суб'єктами політики для досягнення спільних інтересів.

Боротьба за відновлення державного суверенітету та територіальної цілісності, потреба комплексної протидії державі-агресору для посилення стійкості держави перед викликами сьогодення актуалізують перед політичним керівництвом держави пошук додаткових дипломатичних ресурсів впливу на стейкхолдерів з метою залучення їх ресурсного потенціалу до реалізації спільних інтересів, постійної актуалізації українського питання у міжнародному порядку денному. У цьому контексті значна увага української дипломатії приділяється пошуку нових підходів до інтенсифікації взаємодії та співробітництва з країнами Африки. Йдеться про включеність до міжнародного порядку денного питання продовольчої безпеки на континенті, залучення політичної підтримки в рамках діяльності ООН та створення необхідних умов нівелювання російського впливу на позицію африканських країн щодо війни в Україні.

Сучасні тенденції глобального розвитку свідчать про зростання рівня включеності країн Африки у міжнародні політичні процеси. По-перше, деякі з країн африканського континенту демонструють потенціал економічного зростання та відносно стійкість політичних інститутів. Наприклад, за даними Міжнародного валютного фонду прогнозований реальний ВВП на 2023 рік для Руанди – 6.2 %, Уганди – 5.7 %, Кенії – 5.3 %, Замбії – 4 %, Єгипту – 3.7 %, Нігерії – 3.2 %. Для порівняння можна навести приклади інших країн: Норвегія – 2.1 %, Бразилія – 2.1 %, США – 1.8 %, Польща – 1.2% (IMF, 2023). Це формує привабливий інвестиційний клімат для реалізації масштабних проєктів і впровадження технологічних рішень у сфері видобутку корисних копалин, обробки сировини, будівництва транспортної та комунікаційної інфраструктури у країнах африканського континенту.

По-друге, високі показники природного приросту населення актуалізують питання діалогу та співробітництва зі стейкхолдерами щодо розширення можливостей забезпечення продовольством, доступу до провідних агротехнологій з метою інтенсифікації розвитку сільськогосподарства. Не менш важливим є також питання впровадження освітньо-культурних і соціальних проєктів, спрямованих на підвищення рівня освіченості серед молоді, сприяння її соціально-політичній соціалізації.

По-третє, країни Африки мають можливість впливати на формування політичного порядку денного в ході діяльності на засадах ротації в Раді Безпеки ООН. Наразі Габон та Гана до

кінця поточного року є непостійними членами Радбезу ООН, а у період з 2024 по 2025 роки представляти інтереси африканських країн будуть Алжир та Сьєрра-Леоне. Постійне членство у G-20 має ПАР, а серед запрошених членів – Єгипет, Маврикій, Нігерія. На саміті G-20 в Нью-Делі було прийнято рішення щодо надання Африканському Союзу повноправного членства на рівні з Європейським Союзом. Це свідчить про визнання ролі африканських країн і готовність світової спільноти посилювати взаємовигідне співробітництво у контексті нових тенденцій розвитку світового ринку та глобальних викликів сучасності.

Підвищення рівня суб'єктності країн Африки, потреба розширення ресурсного потенціалу держави у боротьбі за відновлення територіальної цілісності та суверенітету активізує зовнішньополітичну діяльність України. Цьому сприяє ресурсний потенціал публічної дипломатії. Основні засади українсько-африканського співробітництва визначені у Стратегії зовнішньополітичної діяльності України: 1) залучення підтримки у протидії державі-агресору; 2) розширення ринків збуту та скасування обмежень на імпорт української продукції; співробітництво у сфері відновлювальної енергетики, агропромислового та високотехнологічного виробництва; 3) популяризація освітньо-культурного співробітництва (Стратегія, 2021). Водночас співпраця з країнами Африки розглядається не як самостійний напрям, а в поєднанні з країнами Близького Сходу.

Значні зусилля очільників держави спрямовані на забезпечення включеності до міжнародного порядку денного питання продовольчої безпеки та ролі України в її гарантуванні. По-перше, Україна долучилася до Чорноморської зернової ініціативи, не зважаючи на потенційні безпекові ризики, пов'язані з російськими ударами по портовій інфраструктурі та блокуванням Чорного моря. Це сприяло стабілізації світових цін на продовольство та гарантувало його постачання в рамках Всесвітньої продовольчої програми ООН третім країнам, серед яких і низка африканських – Судан, Ефіопія, Сомалі, Кенія (Council of the EU, 2023). За російської ініціативи дія угоди була припинена, а тому наразі розробляються нові логістичні маршрути для здійснення експорту продовольства.

По-друге, в Україні відбувся Міжнародний установчий саміт з питань продовольчої безпеки, участь в якому взяли представники понад 20 держав світу та міжнародних організацій. У спільній заяві учасників саміту констатовано провідну роль України як партнера Всесвітньої продовольчої програми ООН та гаранта продовольчої безпеки (Спільна заява, 2022). У ході роботи саміту було зібрано близько 150 млн. дол. для реалізації української гуманітарної ініціативи «Grain from Ukraine», що передбачала закупівлю продовольства для країн Африки та Азії, які потерпають від голоду.

По-третє, питання продовольчої безпеки африканських країн у фокусі уваги В. Зеленського. За його ініціативи було надано гуманітарну допомогу у вигляді 125 тис. тон зерна таким країнам як Судан, Кенія, Нігерія. У виступі під час дебатів Генеральної Асамблеї ООН Президент України зазначив, що використання продовольства як зброї створює загрозу для життів значної кількості людей, які стають заручниками волі однієї держави (Виступ В. Зеленського, 2023). Вкотре було наголошено на готовності української держави сприяти світовій продовольчій стабільності та розробці нових логістичних маршрутів. У ході участі в Саміті Цілей сталого розвитку Президент України виступив з ініціативою створення зернових хабів у портах країн Африки з метою швидкого реагування на ймовірні продовольчі кризи та недопущення потрясінь на зерновому ринку (Виступ В. Зеленського, 2023).

Міністерство закордонних справ України активізувало різні форми співпраці з країнами Африки, серед яких спеціальні тематичні брифінги, дипломатичне турне, інформаційні кампанії. Очільник міністерства з жовтня 2022 р. по травень 2023 р. здійснив три турне африканським континентом, відвідавши Сенегал, Кот-д'Івуар, Гану, Кенію, Марокко, Ефіопію, Руанду, Мозамбік, Нігерію, Екваторіальну Гвінею. На думку Д. Кулеби, посилення політичного діалогу та багатосторонньої співпраці з африканськими країнами сприятиме розширенню ресурсного потенціалу України у протидії державі-агресору. Важливою у цьому контексті є постійна комунікація та взаємодія в рамках різних форматів з метою формування позитивного іміджу України та нівелювання деструктивного російського впливу на громадськість африканських країн (Інтерв'ю Д. Кулеби, 2023).

Серед ключових досягнень двосторонніх зустрічей, проведених в рамках турне, можна виокремити: 1) формування позитивного відношення до України як гаранта продовольчої безпеки та залучення африканської ініціативи до розв'язання проблеми експорту зернових з українських портів; 2) готовність до прямого діалогу та співробітництва з метою реалізації спільних проєктів у торгівельній, фармацевтичній, інформаційній та туристичній сферах; 3) консолідація політичної підтримки мирних ініціатив В. Зеленського; 4) активізація освітньо-культурного співробітництва; 5) відкриття десяти посольств на африканському континенті з метою розширення представництва та захисту українських інтересів, а також протидії російським деструктивним впливам.

Можна констатувати, що зростання української дипломатичної активності сприяє поступовій трансформації уявлень очільників африканських країн щодо значущості співпраці з Україною у контексті реагування на глобальні виклики сьогодення. Наприклад, під час голосування за резолюцію Генеральної Асамблеї ООН «Територіальна цілісність України: захист принципів Статуту ООН» від 12 жовтня 2022 р. жодна з африканських країн не проголосувала проти (Здобутки МЗС, 2022).

Очільники африканських країн активно включаються в актуалізацію українського питання в міжнародному порядку денному, використовуючи ресурсний потенціал публічної дипломатії. Низка країн Африки, серед яких ПАР, Замбія, Сенегал, Єгипет, Конго та Уганда виступили з мирними ініціативами, що на їх думку сприятимуть припиненню війни в Україні. Серед ключових ідей – пошук спільного бачення та дипломатичних шляхів завершення війни, деескалація, суверенність держав у відповідності до Статуту ООН, гарантії безпеки для всіх країн, розв'язання гуманітарних питань, двостороннє забезпечення руху зернових і добрив у контексті недопущення глобальної продовольчої кризи на африканському континенті (Офіс Президента України, 2023). Вказані ініціативи не містять чіткого визнання РФ як держави-агресора та спрямовані на розв'язання актуальних внутрішньополітичних і зовнішньополітичних питань ініціаторів.

Під час інтерв'ю представникам африканських ЗМІ Президент України наголосив, що візит лідерів країн Африки сприяв інтенсифікації діалогу відносно причин і наслідків війни на території України, а також значущості пунктів українського мирного плану (Офіс Президента України, 2023). Це формує передумови довіри у двосторонніх відносинах та сприяє поступовій трансформації уявлень про Україну як надійного партнера у різних сферах двосторонньої взаємодії. Він закликав представництва африканських ЗМІ активніше висвітлювати події в Україні з метою формування позитивної громадської думки серед населення країн Африки про Україну, її історію та культуру. Це сприятиме усуненню «посередництва» російських ЗМІ, які прагнуть нав'язати негативне сприйняття України та її ролі у міжнародних відносинах.

Відмова РФ від продовження Чорноморської зернової ініціативи була публічно засуджена очільником Африканського союзу А. Ассумані, який анонсував обговорення цієї проблеми на російсько-африканському саміті (Samut N., 2023). За результатами роботи саміту досягти компромісу щодо зернового коридору не вдалося, але лідери африканських країн актуалізували у ході панельних дискусій питання щодо припинення війни в Україні. Зокрема, голова Комісії Африканського союзу М. Махмат наголосив на доцільності припинення війни на справедливих засадах, оскільки продовольча та енергетична безпека світової спільноти є ключовим аспектом глобального розвитку сьогодення. Рішення РФ щодо безоплатного постачання 20-25 тис. т. зерна найбільш біднішим країнам Африки викликало зворотню заяву С. Рамафоса президента ПАР. Він зазначив, що африканський континент потребує довгострокових угод постачання продовольства, а не «подарунків» (Deutsche Welle, 2023).

Під час зустрічі Президента України В. Зеленського та Голови Суверенної Ради Республіки Судан А. Фаттахом аль-Бурганом були обговорені не тільки питання консолідації зусиль у недопущенні продовольчої кризи, але й можливості реагування на спільні безпекові виклики. Йшлося про негативний вплив незаконних військових формувань, які фінансуються РФ та реалізують її інтереси на території інших держав (Зустріч Президента, 2023).

Отже, в умовах сучасної політичної дійсності Україна активізує двостороннє співробітництво з країнами Африки у зв'язку із підвищенням рівня їх суб'єктності у міжнародній політиці та прагненням розширити можливості протидії державі-агресору. У цьому контексті

успішно використовується ресурсний потенціал публічної дипломатії. По-перше, ініціативи Президента та форми дипломатичної співпраці Міністерства закордонних справ актуалізують у міжнародному порядку денному питання продовольчої безпеки та ролі України як гаранта. По-друге, дипломатична та комунікативна активність, організація спеціальних подій сприяє поступовій трансформації уявлень представників країн Африки про Україну, підвищує рівень політичного діалогу та розширює можливості співробітництва у різних сферах.

Література

Д. Кулеба підбив підсумки другого африканського турне: африканські партнери готові до повернення України на континент (2023). URL: <https://mfa.gov.ua/news/dmitro-kuleba-pidbiv-pidsumki-drugogo-afrikanskogo-turne-afrikanski-partneri-gotovi-do-povernennya-ukrayini-na-kontinent> (дата звернення: 20.09.2023).

Здобутки МЗС України на африканському напрямі у 2022 році (2022). URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/PRESS/mfa-digest-2022.pdf> (дата звернення: 01.09.2023).

Офіс Президента (2023). Володимир Зеленський дав інтерв'ю представникам африканських ЗМІ. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=GRKZu7F9vE0> (дата звернення: 12.09.2023).

Офіс Президента України (2023) Володимир Зеленський зробив заяву для ЗМІ після зустрічі з африканською делегацією. URL: https://www.youtube.com/watch?v=zEMkV_4JO9c&t=1012s (дата звернення: 12.09.2023).

Президент України провів зустріч із Головою Суверенної Ради Судану (2023). URL: <https://www.president.gov.ua/news/prezident-ukrayini-proviv-zustrich-iz-golovoyu-suverennoyi-r-85865> (дата звернення: 24.09.2023).

Спільна заява за результатами Міжнародного установчого саміту International Summit on Food Security (2022). URL: <https://www.president.gov.ua/news/spilna-zayava-za-rezultatami-mizhnarodnogo-ustanovchogo-sami-79453> (дата звернення: 10.09.2023).

Сьогодні людство має діяти в повній солідарності, щоб урятувати життя – виступ Президента В. Зеленського під час загальних дебатів Генеральної Асамблеї ООН (2023). URL: <https://www.president.gov.ua/news/sogodni-lyudstvo-maye-diyati-v-povnij-solidarnosti-shob-urya-85705> (дата звернення: 23.09.2023).

Стратегія зовнішньополітичної діяльності України: Указ Президента України (2021). URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017> (дата звернення: 10.09.2023).

Хорішко Л. С. (2022) Публічна дипломатія України в умовах сучасної політичної дійсності. *Політикус*. № 3. С. 60-64.

Щоб запобігти потрясінням на світовому ринку продовольства, ми можемо створити зернові хаби – виступ В. Зеленського на саміті Цілей сталого розвитку. URL: <https://www.president.gov.ua/videos/shob-zapobigti-potryasin-nyam-na-svitovomu-rinku-prodovolstva-5345>

African leaders urge Putin to consider Ukraine peace plan (2023) *Deutsche Welle*. URL: <https://www.dw.com/en/african-leaders-urge-putin-to-consider-ukraine-peace-plan/a-66379268>

Council of the EU (2023) Black Sea Grain Initiative: Statement by the High Representative on behalf of the European Union on Russia's termination of the Black Sea Grain Initiative. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/07/17/black-sea-grain-initiative-statement-by-the-high-representative-on-behalf-of-the-european-union-on-russia-s-termination-of-the-black-sea-grain-initiative/>

IMF (2023) IMF Country Information. URL: <https://www.imf.org/en/countries#E>

Camut N. (2023) Union calls on Russia to reinstate Ukrainian grain deal. *Politico*. URL: <https://www.politico.eu/article/african-union-calls-to-reinstate-the-ukrainian-grain-deal/>

Christopher R. (2003) Pillars of Public Diplomacy: Grappling with International Public Opinion. URL: <http://surl.li/lkyjz>

Leonard M. (2002) Public diplomacy. London : The Foreign Policy Centre, 183 p.

References

D. Kuleba pidbiv pidsumky druhoho afrykansko-ho turne: afrykanski partneri hotovi do povernennia Ukrainy na kontynent (2023) [D. Kuleba summed up the results of the second African tour: African partners are ready for the return of Ukraine to the continent]. URL: <https://mfa.gov.ua/news/dmitro-kuleba-pidbiv-pidsumki-drugogo-afrikanskogo-turne-afrikanski-partneri-gotovi-do-povernennya-ukrayini-na-kontinent> [in Ukrainian].

Zdobutky MZS Ukrainy na afrykanskomu napriami u 2022 rotsi (2022) [Achievements of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine in the African direction in 2022]. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/PRESS/mfa-digest-2022.pdf> [in Ukrainian].

Ofis Prezydenta Ukrainy (2023) Volodymyr Zelenskyi dav interviu predstavnykam afrykanskykh ZMI. [Volodymyr Zelenskyi gave an interview to representatives of the African mass media]. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=GRKZu7F9vE0> [in Ukrainian].

Ofis Prezydenta Ukrainy (2023) Volodymyr Zelenskyi zrobyv zaiavu dlia ZMI pislia zustrichi z afrykanskoiu delehatsiieiu [Volodymyr Zelenskyi made a statement to the mass media after meeting with the African delegation]. URL: https://www.youtube.com/watch?v=zEMkB_4JO9c&t=1012s [in Ukrainian].

Prezydent Ukrainy proviv zustrich iz Holovoiu Suverennoi Rady Sudanu (2023) [President of Ukraine had a meeting with President of the Transitional Sovereign Council of Sudan]. URL: <https://www.president.gov.ua/news/prezydent-ukrayini-proviv-zustrich-iz-golovoyu-suverennoyi-r-85865> [in Ukrainian].

Spilna zaiava za rezultatamy Mizhnarodnoho ustanovchoho samitu International Summit on Food Security (2022) [Joint Statement following the inaugural International Summit on Food Security]. URL: <https://www.president.gov.ua/news/spilna-zayava-za-rezultatami-mizhnarodnogo-ustanovchogo-sami-79453> [in Ukrainian].

Sohodni liudstvo maie diiaty v povnii solidarnosti, shchob uriatuvaty zhyttia – vystup Prezydenta V. Zelenskoho pid chas zahalnykh debativ Heneralnoi Asamblei OON (2023) [Nowadays humanity must act in full solidarity to save lives – President Volodymyr Zelenskyi's speech during the General Debate of the UN General Assembly]. URL: <https://www.president.gov.ua/news/sogodni-lyudstvo-maye-diyati-v-povnij-solidarnosti-shob-urya-85705> [in Ukrainian].

Stratehiia zovnishnopolitychnoi diialnosti Ukrainy: Ukaz Prezydenta Ukrainy (2021). [Strategy of foreign policy activity of Ukraine: Decree of the President of Ukraine]. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017> [in Ukrainian].

Khorishko L. S. (2022) Publichna dyplomatiia Ukrainy v umovakh suchasnoi politychnoi diisnosti [Public diplomacy of Ukrainian in the context of modern political reality]. *Politykus*. № 3. S. 60-64. [in Ukrainian].

Shchob zapobihy potriasinniam na svitovomu rynku prodovolstva, my mozhemo stvoryty zernovi khaby – vystup V. Zelenskoho na samiti Tsilei staloho rozvytku (2023) [To prevent turmoil on the global food market, we can establish grain hubs – Volodymyr Zelenskyi's speech at the SDG Summit]. URL: <https://www.president.gov.ua/videos/shob-zapobigti-potryasin-nyam-na-svitovomu-rynku-prodovolstva-5345> [in Ukrainian].

African leaders urge Putin to consider Ukraine peace plan (2023) *Deutsche Welle*. URL: <https://www.dw.com/en/african-leaders-urge-putin-to-consider-ukraine-peace-plan/a-66379268>

Council of the EU (2023) Black Sea Grain Initiative: Statement by the High Representative on behalf of the European Union on Russia's termination of the Black Sea Grain Initiative. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/07/17/black-sea-grain-initiative-statement-by-the-high-representative-on-behalf-of-the-european-union-on-russia-s-termination-of-the-black-sea-grain-initiative/>

IMF (2023) IMF Country Information. URL: <https://www.imf.org/en/countries#E>

Camut N. (2023) Union calls on Russia to reinstate Ukrainian grain deal. *Politico*. URL: <https://www.politico.eu/article/african-union-calls-to-reinstate-the-ukrainian-grain-deal/>

Christopher R. (2003) Pillars of Public Diplomacy: Grappling with International Public Opinion. URL: <http://surl.li/lkyjz>

Leonard M. (2002) Public diplomacy. London : The Foreign Policy Centre, 183 p.

Анотація

Хорішко Л. С. Публічна дипломатія України в країнах Африки у контексті викликів сьогодення. – Стаття.

У статті актуалізовано дослідження публічної дипломатії як дієвого інструменту політико-комунікативної діяльності суб'єктів політики, спрямованого на формування спільної відповідальності щодо реагування на глобальні виклики сьогодення. Публічна дипломатія сприяє здійсненню зовнішньополітичного впливу на громадськість з метою реалізації національних інтересів держави, координації зусиль суб'єктів політики у популяризації цінностей, напрямів діяльності за допомогою залучення лідерського потенціалу та формування довгострокового партнерського співробітництва. Основними інструментами публічної дипломатії є організація спеціальних подій, формування порядку денного, постійний діалог із стейкхолдерами.

Боротьба за відновлення державного суверенітету та територіальної цілісності потребує додаткових дипломатичних ресурсів впливу на стейкхолдерів з метою залучення їх ресурсного потенціалу до реалізації спільних інтересів, актуалізації українського питання у міжнародному порядку денному. Глобальні виклики сьогодення сприяють підвищенню рівня суб'єктності країн Африки на міжнародній арені. Відтак інтенсифікація україно-африканських відносин є важливим напрямком зовнішньої політики держави. Акцентовано увагу на позиціонуванні держави як гаранта продовольчої безпеки, розширенні політичної підтримки українських ініціатив в рамках діяльності ООН, нівелюванні російського впливу на позицію африканських країн щодо війни в Україні.

Сформовано системний підхід до використання ресурсного потенціалу публічної дипломатії у взаємодії з країнами Африки в умовах сучасної української політичної дійсності. Серед основних форм взаємодії – актуалізація проблематики продовольчої безпеки у виступах Президента України та очільника Міністерства закордонних справ, активізація двосторонньої взаємодії, організація спеціальних подій та дипломатичних турне, спілкування з представниками африканських ЗМІ, пошук нових логістичних маршрутів постачання продовольства після припинення дії Чорноморської зернової ініціативи.

Ключові слова: зовнішня політика, співробітництво, комунікація, публічна дипломатія, ресурси.

Summary

Khorishko L. S. Ukraine's public diplomacy in Africa in the context of current challenges. – Article.

The article investigated the relevance of the use of public diplomacy as an effective tool for political and communicative activity, which contributes to the formation of collective responsibility in responding to global challenges of today. Public diplomacy as a set of means of influencing the public, used in foreign policy, contributing to the realization of national interests of the state. It was specified that public diplomacy were aimed at coordinating the efforts of political actors to promote their values, programs of activities by attracting leadership potential of leaders, expanding channels of communication, resulting in the formation of long-term partnerships. The main tools of public diplomacy are the organization of special events, agenda formation, dialogue with stakeholders.

The struggle for the restoration of state sovereignty and territorial integrity requires additional diplomatic resources to influence stakeholders in order to attract their resource potential to realize common interests and actualize the Ukrainian issue on the international agenda. Today's global challenges contribute to the increase in the level of subjectivity of African countries in the international arena. Therefore, the intensification of Ukraine-Africa relations is an important direction of the state's foreign policy. Emphasis was placed on positioning the state as a guarantor of food security, expanding political support for Ukrainian initiatives within the activities of the UN, and leveling the Russian influence on the position of African countries regarding the war in Ukraine.

A systematic approach to the use of the resource potential of public diplomacy in cooperation with African countries in the context of modern Ukrainian political reality has been formed. The main forms of interaction include the actualization of food security issues in the speeches of the President of Ukraine and the head of the Ministry of Foreign Affairs, intensification of bilateral cooperation, organization of special events and diplomatic tours, communication with representatives of African media, search for new logistics routes for food supply after the termination of the Black Sea Grain Initiative.

Key words: foreign policy, cooperation, communication, public diplomacy, resources.